

בג"ץ 1624/16

בג"ץ 1627/16

בבית משפט העליון

בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

1. חמאד, ת.ז.

2. המוקד להגנת הפרט (ע"ר)

על ידי ב"כ עוה"ד ל.צמל /או א.חלאק ואח'

מרחה' אבו עובידה 2, ירושלים

טלפון: 02-6273373; פקס': 02-6289327

העותרים בבג"ץ 1624/16

1. עסאף, ת.ז.

2. המוקד להגנת הפרט (ע"ר)

על ידי ב"כ עוה"ד אנדרה רוונטל

מרחה' צלאח א-דין 15, ת"ד 19405, ירושלים

טלפון: 02-6250458; פקס': 02-6221148; נייד: 050-5910847

העותרים בבג"ץ 1627/16

נ ג ד

מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון

על ידי פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים, ירושלים

טלפון: 02-6466590; פקס': 02-6467011

ה מ ש י ב

הודעה משלימה מטעם המשיב

1. בתום דיון שנערך בעתירות שבכותרת ביום 21.3.16, התקבלה החלטתו של המותב הנכבד, המורה לצדדים כלדקמן:

"2. המשיב ימציא לבקשתו בתוך 15 ימים מהיום, השלמת פרטים וטיעונים לגבי העובדה, לה טענו העותרים בבג"צ 1624/16, שהיחידה בה התגורר המפגע, נשוא צו ההריסה ב-בג"צ 1624/16, נמצאת בבנין הבנוי על קרקע של אונר"א, או שהוקצה למשפחת המפגע ע"י אונר"א וכן לגבי שאלות אחרות שעלו במהלך הדיון.

3. בתוך פרק הזמן הנ"ל יוכל המשיב אף להמציא פרטים וטיעונים נוספים בהקשר לבג"צ 1627/16 (בא-כוח המשיב מסר בעת הדיון עותק מדו"ח תחקור של העותר בבג"צ 1627/16 – וזה מתקבל).

4. באי-כוח העותרים בשתי העתירות יוכלו להגיב להשלמות הנ"ל מטעם המשיב בתוך 7 ימים מעת קבלתן. במסגרת זו בא-כוח העותרים בבג"צ 1627/16 אף יגיב למסמך דו"ח התחקור הנ"ל."

יוער, כי ביום 23.3.16 התקיים דיון בעתירות נוספות שעניינן בהפעלת סמכות מכח תקנה 119 (בג"ץ 1802/16, בג"ץ 1817/16). בהחלטת בית המשפט הנכבד לאחר הדיון באותן עתירות, הורה בית המשפט הנכבד למשיב להגיב, כלשון ההחלטה "לגבי טענת אונר"א (שהועלתה גם בבג"צ 1624/16)".

2. במסגרת העתירה בבג"ץ 1624/16, טענו העותרים כי האדמה עליה בנוי המבנה, היא אדמה של אונר"א. מעבר לכך לא טענו העותרים דבר ביחס למשמעות המשפטית או האופרטיבית שיש לנתון זה, אלא ביקשו מבית המשפט הנכבד להידרש לסוגיה (ראו פסקה 7 לעתירה בבג"ץ 1624/16).

לחזוק טענתם המשיכו העותרים וטענו כי על המפקד הצבאי היה לפנות מראש למוסדות האוי"ם ביחס לכוונתו לעשות שימוש בתקנה 119, וכך נכתבו הדברים בלשונם הבוטה של העותרים:

"דק מפקד ערל לב יכול להתעלם מן הדרישה לברר מה אומרים מוסדות האו"ם כאונר"א על כוונתו לפגוע טוב בפליטים שיושבו על ידם במאמץ בינלאומי, ולצפצף עליהם ועל עמדת אומות העולם הניצבות מאחוריהם." (פסקה 9 לעתירה בבג"ץ 1624/16).

3. במענה לטענה זו, נכתב בתגובת המשיב כי:

"ביחס לטענה כי הבית נמצא על שטח בבעלות ארגון אונר"א, הרי שכאמור לעיל, גם בהנחה ואכן השטח בבעלות הארגון, ממילא מדובר במבנה שהוא עצמו בבעלות המשפחה, ואין כל טענה המבקשת לסתור עובדה זו..." (פסקה 66 לתגובה).

4. בעקבות החלטת בית המשפט הנכבד הנ"ל, יבקש המשיב להשלים טיעוניו בסוגיה זו, כדלקמן:

מחנה הפליטים קלנדיה משתרע ממזרח וממערב לכביש ירושלים-רמאללה. רוב שטחו המבונה של מחנה הפליטים נמצא באדמות הכפר קלנדיה, גוש 29512, חלקות 40 ו- 21.

מדובר באדמות שהיו בבעלות יהודים (קק"ל), בשנים שלפני קום המדינה (1948).

מחנה הפליטים קלנדיה הוקם בתחילת שנות ה-50 של המאה הקודמת, בזמן שהשטח היה מצוי תחת שליטת ממלכת ירדן. כאמור, המחנה הוקם על אדמות בבעלות יהודים (קק"ל), שהוחזקו ונתלו על-ידי הממונה הירדני על נכסי האויב, אשר איפשר לאוי"ם לעשות שימוש במקום כמחנה פליטים.

בחקשר זה נבקש אף להפנות לאתר האינטרנט של אונר"א, שם מצויין כי הממשלות המארחות (Host governments) איפשרו לאונר"א לחקים מחנות פליטים, אך המקרקעין עליהם בנויים מחנות הפליטים אינם בבעלות הארגון (ראו: <http://www.unrwa.org/who-we-are/frequently-asked-questions#refugees>).

עם כניסת צה"ל לאזור בשנת 1967, לא "נתפסו ו/או נוהלו" נכסים שבעליהם ברתו מהאזור באותם מחנות פליטים באיו"ש, היות ומחנות פליטים אלו כבר נוהלו באותם הימים על-ידי אונר"א.

5. נוסף ונציין, כי ביום 31.3.2016, פנה אונר"א למשרד החוץ בערוצים דיפלומטיים וביקש להציג עמדתו, לאחר שנודע לו על החלטות בית המשפט הנכבד והדיון שהתקיים בעתירה דן (וכן בעתירות בבג"ץ 1802/16 ו- 1817/16). בהמשך לכך, ביום 3.4.16 העביר אונר"א את עמדתו למשרד החוץ.

צילום העמדה שהועברה מאונר"א למשרד החוץ ביום 3.4.16, מצורף ומסומן מש/1.

6. מעמדת אונר"א עולה כי הקרקעות של מחנות הפליטים ניתנו לשימושה של אונר"א (Were made available) על ידי הרשויות הרלוונטיות במדינות המארחות או על ידי צדדים אחרים, כאשר הארגון מדגיש בהתייחסותו כי הקרקעות אינו מצויות בבעלותו.

הנה כי כן, מעמדת אונר"א עולה בבירור שבענייננו כלל לא מדובר בקרקעות המצויות בבעלות אונר"א.

מו הכלל אל הפרט:

7. המבנה מושא העתירה בבג"ץ 1624/16 ממוקם באדמות הכפר א-ראם, גוש 3 חלקה 22 (לפי לוח התביעות הירדני). בהיעדר גבול ברור בין השטח המבונה של מחנה הפליטים קלנדיה והכפר א-ראם, אין המשיבים יכולים לומר בוודאות כי המבנה ממוקם בשטחו של מחנה הפליטים. כמו כן, לא ידוע האם אף שטח זה ניתן בזמנו ע"י השלטון הירדני, לאונר"א. יודגש כי במקרה זה, ההריסה מתבקשת לגבי יחידת מגורים המצויה על גג מבנה, ואשר על פני הדברים, כאמור, מצוי מחוץ לשטח שהוקצה למחנה הפליטים.

8. המבנה מושא העתירה בבג"ץ 1627/16 ממוקם באדמות הכפר קלנדיה גוש 29512 חלקה 40. כאמור, מדובר באדמת יהודים מלפני שנת 1948 (קרקע מוסדרת שרשומה בטאבו עוד מתקופת המנדט הבריטי על שם קק"ל). לאחר שנת 1948, הוחזקו ונוהלו הקרקעות על-ידי הממונה הירדני על נכסי האויב, וניתנו, ככל הידוע, לאו"ם על ידי הממלכה הירדנית. חלק קטן מצידו המזרחי של המבנה ממוקם בחלקה 39 אשר רשומה בטאבו על שם אדם פרטי.

9. יודגש, כי במקרה זה, ההריסה מתבקשת לגבי יחידת מגורים המצויה בקומה הראשונה של המבנה. כפי שפורט בתגובה המקדמית, ביחס למבנה זה ההריסה תבצע באופן ידני, באמצעות הריסת מחיצות הדירה ומילוי חלל הפנים שלה בגדרות תיל וחומר מוקצף מסוג פוליאוריתן דו קומפוננטי, לשם הבטחת החרמת יחידת המגורים מושא העתירה בלבד ומניעת השימוש בה, ועל מנת למזער נזקים לדירות סמוכות.
10. לשלמות התמונה נוסף ונציין, כי המבנים מושא העתירה מצויים בשטח C, ולא בשטח A כפי שנטען בעתירה בבג"ץ 1624/16.
11. המשיב יטען, כי בנסיבות המפורטות לעיל, ועל רקע העובדה – שלא ניתן לחלוק עליה – **כי אין מדובר בקרקעות בבעלות אונר"א**, הרי שלמפקד הצבאי סמכות להוצאת צו החרמה והריסה מכח תקנה 119 לתקנות ההגנה במקרים דנן.

היקף הסנקציה

12. במהלך הדיון, ביקש בית המשפט הנכבד כי המשיב ישקול את האפשרות לחוות על אטימת המבנה בו התגורר המחבל (כבג"ץ 1624/16) חלף הריסת המבנה. בהקשר זה הפנה בית המשפט הנכבד לעובדה שמדובר במבנה קטן יחסית, שבו התגורר המחבל לבדו.
13. לאחר שקילת הסוגיה, סבור המשיב כי בשים לב לחומרת הפיגוע, ועל מנת להשיג את ההרתעה הנדרשת כלפי מחבלים פוטנציאליים נוספים, יש צורך להחרים ולהרוס את יחידת המגורים, וכי אטימת יחידת המגורים לא תוביל לחרתעה הנדרשת בכגון דא.
- בהקשר זה נוסף ונטען, כי העובדה שהמפגע התגורר בגפו במבנה קטן המיועד להריסה, דוקא מרככת את הקושי המרכזי שבהפעלת תקנה 119, קרי – אותה פגיעה בבני משפחה אשר אינם מעורבים. כלומר, במקרה דנן, הפעלת הסנקציה תוביל **לחרתעת מפגעים פוטנציאליים אחרים מביצוע פיגועים**, ויחד עם זאת, הפעלת הסנקציה לא תוביל לפגיעה קשה בבני משפחתו של המפגע, שכן, כאמור, המפגע התגורר ביחידת המגורים המיועדת להריסה בגפו.

הבקשה לקבלת מסמכים רפואיים

14. לבקשת ב"כ העותרים בבג"ץ 1624/16, הועבר מכתב שאליו צורפו תמונות מזירת הפיגוע של גופות המחבלים שביצעו את הפיגוע, וכן דו"חות של המשטרה בעת העברת הגופות למכון לרפואה משפטית באבו כביר.

צילום המכתב שנשלח לב"כ העותרים ביום 28.3.16 (ללא נספחיו), מצורף ומסומן **מש/2**.

צילום מכתב נוסף שנשלח מב"כ העותרים לפדקליטות המדינה מצורף ומסומן **מש/3**.

15. נציין בהקשר זה, כי בקשת העותרים לקבלת מסמכים רפואיים ופרטים נוספים אודות הפיגוע עצמו, חורגת מהסעד המבוקש בעתירה וחורגת מהטענות ביחס לסמכותו של המפקד הצבאי לפעול בהתאם לתקנה 119. על פי הראיות הברורות והמשכנעות המצויות בידי המשיב, ברי כי המפגעים הם אלו שביצעו את הפיגוע הרצחני – ואף העותרים אינם טוענים אחרת. ככל שברצונם של העותרים לקבל פרטים נוספים ביחס לפיגוע, הרי שעליהם לפנות למשטרת ישראל. כך אף נמסר לעותרים במסגרת המכתב הנ"ל שנשלח.
16. לאור כל שפורט בתגובה המקדמת מטעם המשיב, לנוכח חומרת מעשיהם של המחבלים והתוצאות הקשות של הפיגוע אשר ביצעו; המשיב יטען, כי אין עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד בהחלטת המשיב להפעיל את סמכותו מכח תקנה 119, כלפי מבני המגורים שבהם התגוררו המחבלים. לפיכך יבקש המשיב מבית המשפט הנכבד לדחות את העתירות, וליתן את פסק דינו בהקדם האפשרי, בהתאם ליומנו של בית המשפט הנכבד.
17. העובדות המפורטות בתגובה זו נתמכות בתצהירו של מפקד פיקוד המרכז, חאלוף רוני נומה (ביחס לפיסקאות 12-13); ובתצהירו של מר יוסי סגל, חממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש באיו"ש (ביחס לפיסקאות 4 ו-7-11).

היום, כ"ו באדר ב' תשע"ו

05 באפריל 2016

אבינעם סגל-אלעד, עו"ד

סגן בכיר א' בפרקליטות המדינה